

Vaikuttavuusperusteinen toiminta ja vaikuttavuusinvestoiminen

Johtaja Mika Pyykkö

Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus

Yhteiskehittämisen aamupäivä

4.6.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus

Tavoite

Lisääntynyt hyvinvointi, ympäristön kestävyys ja talouden tasapaino vaikuttavuusinvestoimista hyödyntäen

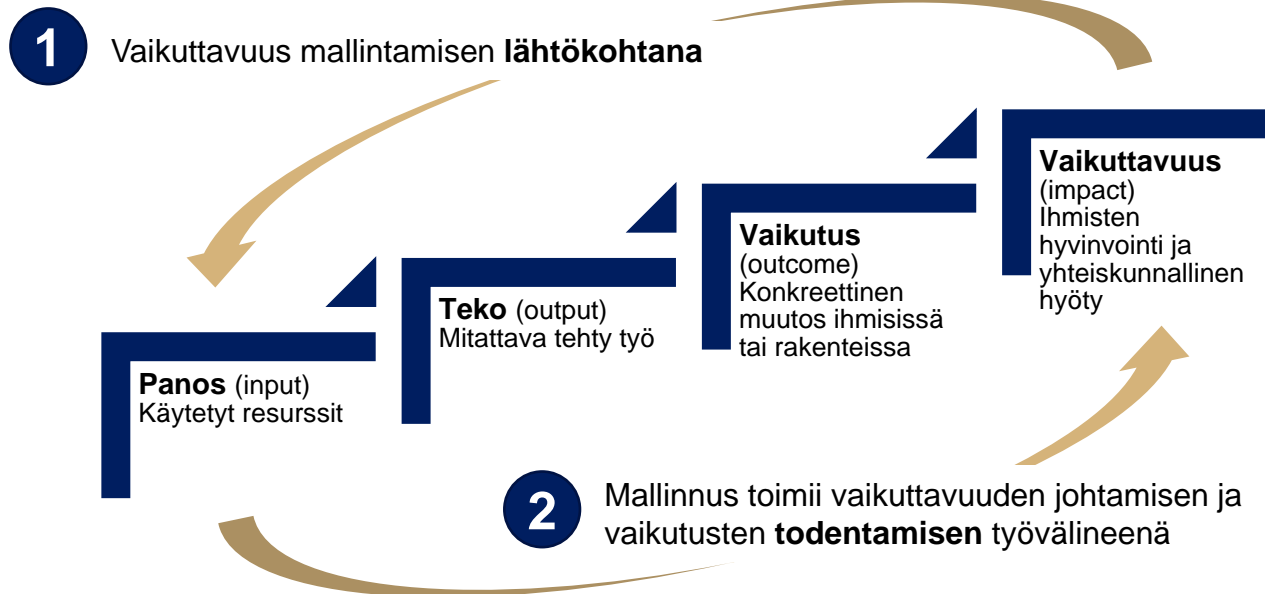
- ***Mitatusti vaikuttavat ennakoivat ja ehkäisevät toimintakäytännöt laajasti hyödynnettävänä***
- Vähemmän ehkäistävissä olevia haittoja, ongelmia ja sairauksia ja niistä aiheutuvia kustannuksia

Tehtävänä erityisesti

- ***Vaikutusten hankinnan strateginen aseointi***
- ***Vaikutusten hankintaprosessin tuki ja koordinointi***

Vaikuttavuusketju (soveltaen The iooi methody by Bertlesmann Stiftung) ja vaikuttavuuden mallintaminen

Vaikuttavuuden mallintamisen tasot

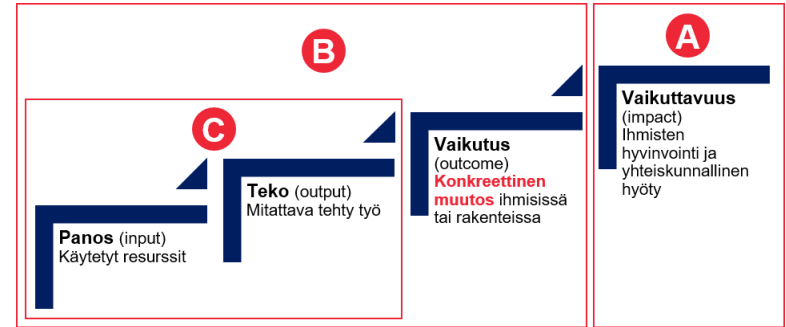
Yhteiskunnallisen hyödyn mallinnus

- Ilmiön rajaaminen ja juurisyiden tunnistaminen
- Myönteisen muutoksen aikaansaaman hyödyn hinnoittelu

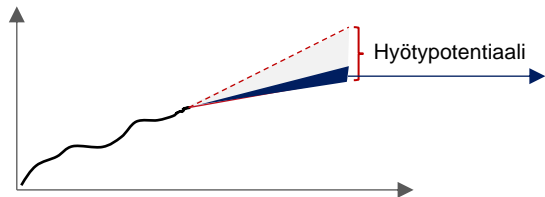
Vaikutusten syntymisen mallinnus

Interventioiden toteuttamisen mallinnus

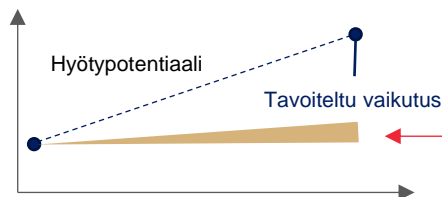
- Taloudellinen mallinnus
- Toiminnallinen mallinnus

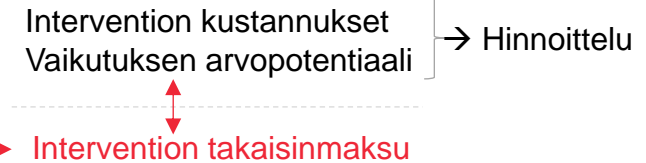
A Yhteiskunnallinen hyöty

B Tavoitteena oleva vaikutus

C Intervention investointilaskenta

Taloudellinen mallinnus + Vaikuttavuuskehittäjä (yhteiskehittäminen)

- Nykytila ja viime vuosien ilmiö- ja kulukehityksen todentaminen (**taloudellinen mallinnus**)
- Kulukehityksen syiden määrittely (**taloudellinen mallinnus**)
- Seuraavien vuosien ilmiö- ja kulukehityksen hahmottaminen (**taloudellinen mallinnus** ja yhteiskehittäminen)
- Kehityskulun syiden taustalla olevien juurisyiden määrittely (yhteiskehittäminen)
- Vaikuttavuustavoitteen määrittely
- Haluttujen muutostavoitteiden määrittäminen (yhteiskehittäminen)
- Muutosten arvottaminen (**taloudellinen mallinnus**)
- Olemassa olevien ratkaisuiden, palveluiden ja näiden puutteiden tunnistaminen (yhteiskehittäminen)

Miten toiminnan onnistumista mitataan?

Tulosmittarit

- Määrittävät tulospalkkion maksun.
- Ovatko halutut muutokset toteutuneet?

Toimintaa ohjaavat mittarit

- Auttavat optimoimaan resurssien käytön.
- Tehdäänkö oikeita asioita?

Prosessimittarit

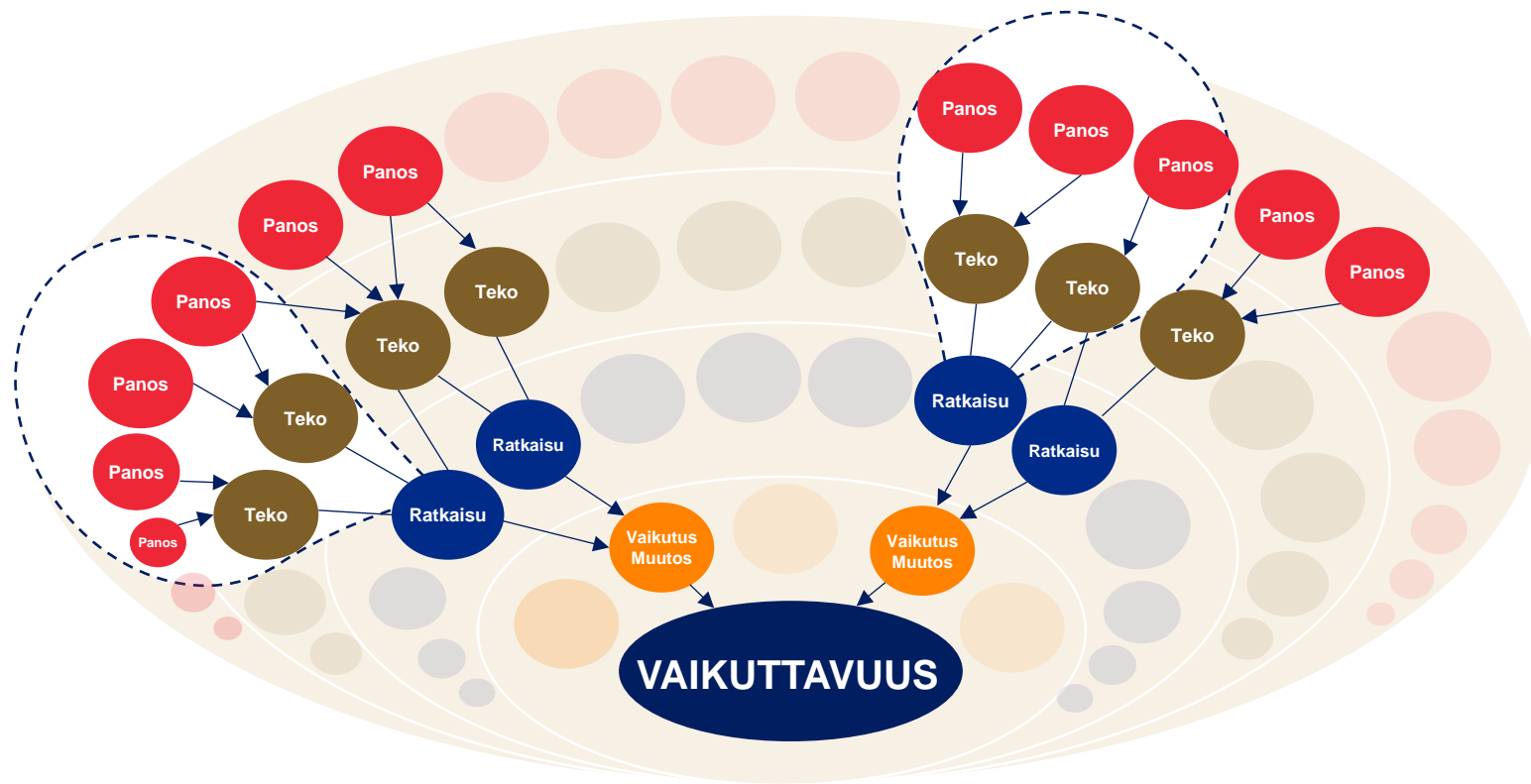
- Kertovat suoritteiden ja prosessin laadusta.
- Tehdäänkö oikealla tavalla?

Muut mittarit

- Mittarit, jotka kiinnostavat tulospalkkion maksajia ja/tai muita yhteistyötahoja.
- Mikä hyödyllistä toiminnan kehittämisen ja laajentamisen näkökulmasta?

Vaikuttavuuden ekosysteemi

Miten hankintaan vaikutuksia?

Julkinen sektori määrittelee tulostavoitteen, ei tekemisen tapaa!

Kunta tai valtio määrittelee:

- väestöryhmän, jonka hyvinvointia halutaan lisätä ja/tai ympäristöaiheen, johon halutaan myönteinen muutos
- halutun tavoitetason tai muutoksen, joka on mitattavissa
- saavutetun tuloksen taloudellisen arvon ja sen perusteella palveluntuottajille (ja sijoittajille) maksettavan tulospalkkion

Palveluntuottajat toteuttavat käytännön toimet parhaaksi katsomallaan tavalla yhteistyössä vaikutuksista/tuloksista maksajan eli julkisen sektorin kanssa.

Mitä vaikutusten hankinta tarkoittaa?

Ostetaan haluttua lopputulemaa – ei suoritteita

- verovarojen tuloksellinen käyttö yksityistä pääomaa hyödyntäen

Mahdollistaa etupainotteiset investoinnit ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin

- varoja ennakoivaan ja ehkäisevään toimintaan

Pohjana faktat ja mallinnus – ei mielikuvat

- tiedolla johtamista

Toiminnan lähtökohtana haluttu vaikuttavuus

- toimintatavat ja resursointi tavoitteen mukaisesti

Tekee näkyväksi osaamisen yhdistämisen mahdollisuudet

- julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö

Vaikutusten hankinta on erityisen suositeltavaa, kun

- halutun inhimillisen (laadullisen) ja taloudellisen tuloksen aikaan saaminen edellyttää vahvasti etupainotteisia investointeja ja vähintään 4-6 vuoden aikajännettä (ennakoiva ja ehkäisevä näkökulma).
- tarvitaan perinteiset hallinnolliset sektorirajat ylittävää lähestymistapaa.
- halutun lopputuloksen aikaan saaminen edellyttää useiden eri toimijoiden suunnitelmallista yhteistyötä.

Vaikuttavuusinvestoiminen

(engl. Impact investing)

**on yksityisen pääoman tietoista suuntaamista toimintaan,
joka saa aikaan sekä taloudellista tuottoa että mittaavaa
yhteiskunnallista/ympäristöllistä hyötyä.**

Taloudellisten resurssien käyttötavoista

Tulosperusteinen rahoitussopimus

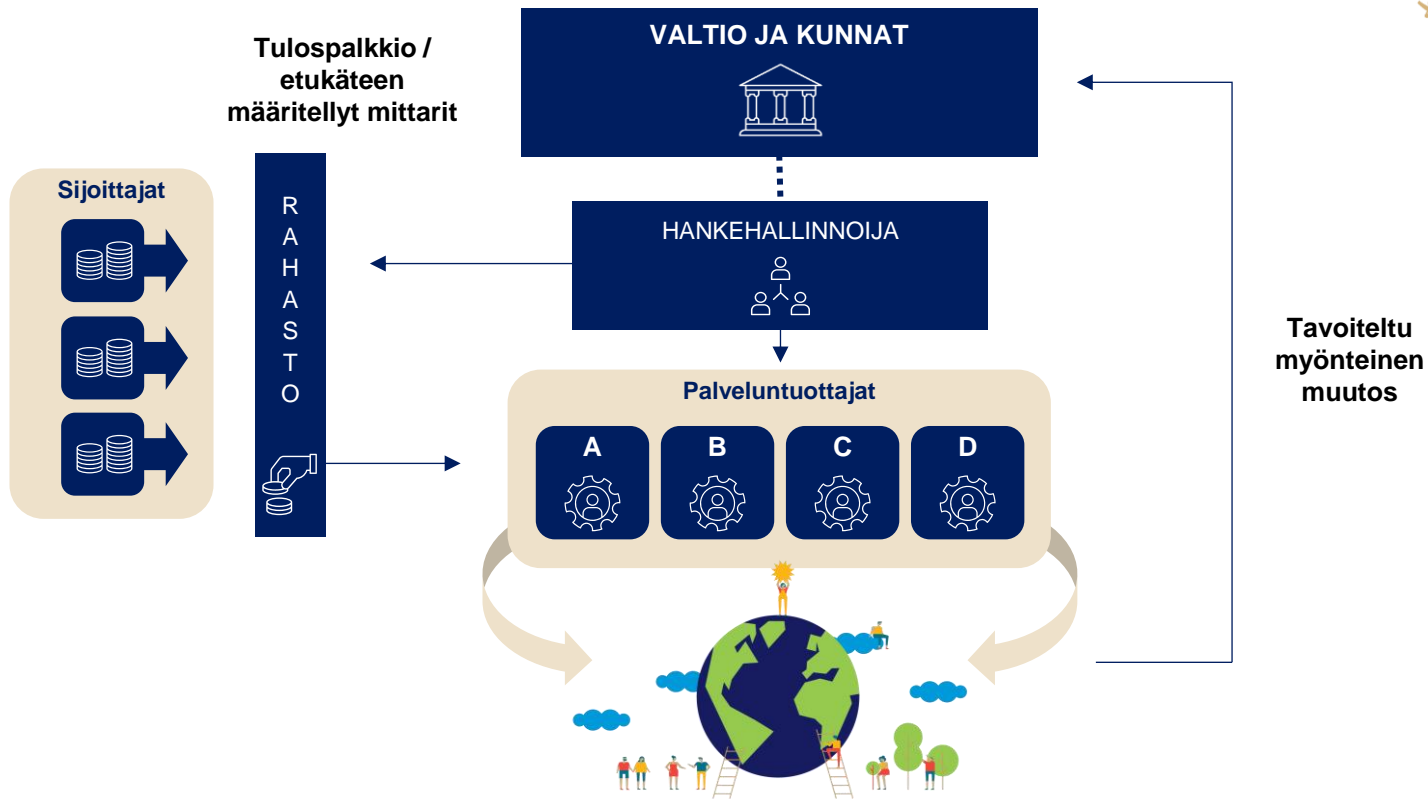
(SIB/EIB/DIB)

on vaikuttavuusinvestoimisen muoto, jossa kerätyt sijoitusvarat käytetään yhteisen tulostavoitteen saavuttamiseen.

Julkinen sektori määrittelee mitattavissa olevat tulostavoitteet ja maksaa vain niiden saavuttamisesta. Sijoittajat kantavat, vähintään pääosin, toiminnan taloudelliset riskit.

Yksi vaikutusten hankinnan toteuttamistapa.

Nykyinen SIB-rakenne

SIB	Tilanne
Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla, TyHy-SIB Tulospalkkio: 4 julkisen sektorin työnantajaorganisaatiota	Päättynyt Hankehallinnoija: FIM (alun perin Epiqus) Rahasto 0,6 milj. €
Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen, Koto-SIB Tulospalkkio: TEM	Päättynyt, seurantajakso v. 2020–2022 Hankehallinnoija: FIM (alun perin Epiqus) Rahasto 14,2 milj. €
Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen Lapset ja Nuoret -SIB I: Tulospalkkio: Helsinki, Hämeenlinna, Lohja ja Vantaa Lapset ja Nuoret -SIB II: Jyväskylä, Karviainen (Karkkila ja Vihti), Tampere	Hankehallinnoija: FIM & LSKL Rahaston tavoitekoko 8 milj. € Käynnissä Käynnistymässä
Työllistymisen edistäminen, Työ-SIB Tulospalkkio: TEM	Käynnissä Hankehallinnoija: FIM Rahaston tavoitekoko 10 milj. €

Valmistelussa olevat vaikutusten hankinta- / impact bond -aihiot 1/2

- Ikääntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen (Etelä-Savo ja Pohjanmaa)
- Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy (Helsinki, Hämeenlinna, Vantaa)
- Osatyökykyisten työllistymisen edistäminen → Tulosperusteinen työllistymisen edistämisen malli (Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus, TEM, STM + pilotointi Helsinki, Rovaniemi/Kemijärvi ja Uusimaa)
- Yli 55-vuotiaiden työllisyyden edistäminen (TEM, STM, VM)
- Maahanmuuttajataustaisten lasten, nuorten ja perheiden integroitumisen edistäminen (Vantaa, Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus)
- Asunnottomuuden ehkäisy ja vähentäminen (Espoo, Tampere, Turku)
- Uusintarikollisuuden ehkäisy (OM, Rise)
- Omistajanvaihdosten edistäminen (TEM)

Valmistelussa olevat vaikutusten hankinta- / impact bond -aihiot 1/2

- Maatalouden ravinteiden kierrätys (MMM)
- Tulosperusteisen kalatalouden edistäminen (MMM)
- Asumisen energiatehokkuus (YM, TEM)
- Kiertotalouden strategisen ohjelman toteuttamiseen liittyen (TEM, YM)

Esimerkki 1 - Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB)

- **Tavoite:** maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja sitä edistävien uusien palvelu- yms. toimintatapojen pilotointi
- **Tilaaaja:** työ- ja elinkeinoministeriö
- **Hankehallinnoija:** FIM (alunperin Epique Oy)
- **Palveluntuottajat:** useita eri palveluntuottajia ja toimintatapoja; ks. ko. dia
- **Toteutusaika:** v. 2017-2019 + seurantajakso v. 2020-2022
- **Tulosindikaattorit:** ks. seuraava dia
- **Sijoittajat:** Euroopan investointirahasto, Sitra, SOK, Espoon kaupunki, Tradeka, ”suomalainen säätiö”, Suomen ortodoksinen kirkko, Epique Oy, Sewatek Oy, Tom Tukiainen, Erkki Turanlahti, Arowana Advisors Oy
 - Sijoitussitoumukset yhteensä 14,2 miljoonaa euroa

Koto-SIB-tulosmittarit

- Työmarkkinatuki
- Tulovero
 - Lähtötilanneoletus: hankkeessa mukana oleville maahanmuuttajille maksetaan vähemmän työmarkkinatukea ja he maksavat enemmän tuloveroa kuin vastaavat muut henkilöt, jotka eivät ole mukana hankkeessa

→ TEM maksaa rahastolle tulospalkkiona 50 %

- työmarkkinatukisäästöstä
- tuloverolisäyksestä
- Mallinnuksen perusteella tehty arvio: parhaassa tapauksessa valtio säästää 3+3 vuoden hankkeen ansiosta 70 miljoonaa euroa, todellinen säästötoteuma lienee 20-30 miljoonaa euroa

FIM:n koordinoimana toimivat palveluntuottajat edustivat johtavaa koulutus- ja työllistämisaosaamista

A R F F M A N

Koto-SIB-tuloksista

Vuoden 2020 loppuun mennessä

- **2 217 maahanmuuttajaa osallistui**
- **1 692 osallistui koulutukseen vähintään 70 päivää**
- **1 062 työllistyi (palveluntuottajien tieto), 1 100-1 200 (verotiedot)**

HUOM!

- Kaikista interventioon osallistuneista vähintään 50 % työllistynyt (vrt. verotiedot)
 - Vrt. Ammatillisen työvoimakoulutuksen suorittaneista 17 % työllistyi v. 2019.
- Valtion säästö jo pelkästään kotouttamiskoulutuksen osalta noin 12 miljoonaa euroa.

Esimerkki 2 – Lapset ja nuoret -SIB

Tavoite

Vähentynyt lastensuojelutarve sekä pienentyneet lasten ja nuorten syrjäytymisestä aiheutuvat kustannukset ja tulonmenetykset.

Kunnat

I: Hämeenlinna, Vantaa, Lohja ja Helsinki

II: Jyväskylä; Tampere; Karkkila, Vihti ja ptky Karviainen

Toteutusaika

I: 2018–2031

II: 2021-2031

Hankehallinnoija

FIM + operatiivisen toiminnan osalta Lastensuojelun Keskusliitto

Kohderyhmät ja tulospittarit

- Nepsy-piirteiden ja perheen haasteiden vuoksi riskissä olevat lapset
- Perheen ja lapsen/nuoren haasteiden vuoksi riskiryhmässä olevat
- Huostassa olevat 15-17-vuotiaat nuoret, jotka aikuistuvat
- Koulupudokkuusriskissä olevat toisen asteen opiskelijat
- Erityispalveluiden käyttökustannukset verrattuna ennustettuun kehitykseen
- Ei NEET-statusta (not in employment, education or training)
- Toisen asteen tutkinnon suorittaminen ja työllistyminen tai jatko-opiskelu
- Luvattomien poissaolojen määrä, todistusten keskiarvo ja huostaanottojen määrä

Tampere

- **Tavoite**

- Huostaan otetun 15-17-vuotiaan nuoren 2. asteen tutkinto (80 % saa vähintään ko. tutkinnon) ja jatko-opinnot/työllistyminen (80 % 25-vuotiaana ansiotyössä tai jatko-opiskelee)

- **Kohderyhmä**

- Noin 200 nuorta

- **Palveluntuottajat (lähtötilanteessa)**

- Helsingin Diakonissalaitos / Vamos, SOS-Lapsikylä

Tampere / käytännön toiminnasta

- **Yksilöllinen tuki 2. asteen tutkinnon saamiseen asti**
 - 1.9.–31.12.2020 huostassa olevat 15-, 16- ja 17-vuotiaat nuoret (yhteensä 173 nuorta). Asuvat 59 eri kunnassa, 60 % asuu Pirkanmaalla
 - Nuoret jaetaan taustansa ja elämäntilanteensa perusteella neljään eri ryhmään, työskentelyn intensiteetti ja yhteistyön tavat muokkaantuvat nuorten tarpeiden ja odotusten mukaan
- **Viisi keskeistä toiminnallista kokonaisuutta**
 - Arjenhallinta
 - Opiskelu- ja työelämätaidot
 - Motivointi ja tulevaisuuden uskon vahvistaminen
 - Toimintaympäristöön vaikuttaminen
 - Perheiden tukeminen
- **Toimitilat, ”SIB-yhteisö”, kaupungin keskustassa**
- **Nuorten osallistuminen vapaaehtoista**

Sijoittajina mm.

 folkhälsan

 LÄHITAPIOLA

 HOK-ELANTO

 TRADEKA

 **ESPOO
ESBO**

S-Pankki

SITRA

A Newton's cradle with five silver spheres hanging from thin wires against a dark blue background. The central sphere is in sharp focus, while the others are blurred.

<https://tem.fi/vaikuttavuusinvestoimisen-osaamiskeskus>

Yhteystiedot ja kanavat

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 4

Postiosoite PL 32

00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelinvaihde 029 510 6001

Tem.fi

